

ZADATAK ZA PISANJE ŠKOLSKOGA ESEJA

Prvi polazni tekst

Fjodor Mihajlovič Dostojevski, *Zločin i kazna*

„Ama, ne čudim se još mami, Bog bio s njom, ona je oduvijek bila takva, ali što je Dunji? Dunječka draga, pa znam ja vas! Bilo vam je već dvadeset godina kad smo se posljednji put vidjeli: tada sam već shvatio kakvi ste. Eto, mama piše da Dunječka ‘može svašta podnijeti’. (...) Jasno je: radi sebe, radi svog komfora, čak ni da bi se spasila od smrti, ne bi se nikad prodala, a radi drugog se, eto, prodaje! Prodat će se radi dragog, obožavanog čovjeka! Eto u čemu je cijeli vic: prodat će se radi brata, radi majke. Sve će prodati! Eh, tu ćemo, ako treba, prigušiti i svoj moralni osjećaj; slobodu, mir, čak i savjest, sve, sve ćemo iznijeti na pazar¹. K vragu i taj naš život! Samo da nam ta naša voljena stvorenja budu sretna! Štoviše, izmislit ćemo i posebnu kazuistiku², naučit ćemo ponešto od jezuita³ pa ćemo možda i sami sebe umiriti na neko vrijeme, uvjerit ćemo se da tako treba biti, da zaista treba biti radi plemenita cilja. Takvi smo, eto, mi i sve je jasno kao dan. Jasno je da tu nije nitko drugi u pitanju nego Rodion Romanovič Raskolnikov, da je on u prvom planu. Pa nego, molim lijepo, može ga usrećiti, uzdržavati ga na studijama, učiniti ga ortakom u kancelariji, osigurati mu budućnost; može se još poslije i obogatiti, steći ugled i poštovanje, pa na kraju života biti i slavan čovjek. A majka? Pa tu je o njezinom Rodji riječ, o njezinom predragom Rodji, njezinom prvijencu! Pa kako ne bi za takva prvijenca žrtvovala čak i takvu kćer? O, draga i nepravедna srca! Pa što: ne bismo možda prezali ni od Sonječkine sudbine! Sonječka, Sonječka Marmeladova, vječna Sonječka, dok bude svijeta i vijeka! A jeste li vi žrtvu, tu žrtvu obje odvagnule? Jeste li? Možete li je podnijeti? Je li vrijedna? Ima li smisla? Znate li vi, Dunječka, da Sonječkina sudbina nije nimalo gora od života s gospodinom Lužinom? (...)”

Drugi polazni tekst

Henrik Ibsen, *Nora*

NORA: Sutra putujem kući – mislim, u naš stari gradić. Ondje ću lakše naći kakvu zaradu.

HELMER: O ti ludo, neiskusno stvorenje!

NORA: Moram pokušati steći iskustva, Torvalde.

HELMER: Da ostaviš svoju kuću, muža, djecu! Pomisli što će reći svijet!

NORA: To me se nimalo ne tiče. Znam samo da meni tako treba.

HELMER: Pa to je strahota! Kako se možeš odreći svojih najsvetijih dužnosti?

NORA: Što misliš, koje su moje najsvetije dužnosti?

HELMER: Zar ti to uistinu moram reći? Zar to nisu dužnosti prema mužu i djeci?

NORA: Imam ja i drugih svetih dužnosti.

HELMER: Nemaš. Koje bi to bile?

NORA: Dužnosti prema samoj sebi.

Smjernice

- Predstavite poetiku djela *Zločin i kazna* i poetiku djela *Nora*.
- Objasnite ulogu polaznih tekstova u kontekstu djela *Zločin i kazna* i djela *Nora* u cjelini.
- Usporedite polazne tekstove.
- Protumačite na temelju čitateljskoga iskustva univerzalnost tematike polaznih tekstova.
- Obrazložite svoje tvrdnje.

¹ pazar – tržnica

² kazuistika – dokazivanje lažnih teza

³ jezuiti – crkveni red